

CAPUT VI.

VOTA PERSONALIA QUOMODO POSSINT IN PERSONIS
SUBDITIS VALIDA ESSE EX PARTE MATERIÆ.

4. *Ratio dubitandi.* — Quæstionem hanc præcipue explicabimus in religiosis, qui maxime subdit videntur, et inde facile accommodabitur resolutio ad alios subditos. Ratio autem dubitandi est, quia nemo potest vovere rem alterius, vel quæ ex voluntate alterius pendet; sed subditus habet omnes actiones suas dependentes a voluntate ejus, cuius est subditus; quæ subjectio maxima est in religiosis, quia in omnibus actionibus personalibus, quæ sunt materia horum votorum, a suis Prælatis pendent; ergo nihil habent de quo possint vota personalia facere. In contrarium vero est, quia (ut superiori capite ostensum est) subditus etiam religiosus habet multas actiones bonas, honestas, et de consilio, quas libere potest facere et omittere, quia nec per regulam, nec per superiore sunt prohibite, nec impediunt alias per regulam vel Prælatum injunctas; sed istæ actiones sunt de se apta materia votorum personalium; ergo. Confirmatur ex doctrina D. Thomæ supra citata, quod per obedientiæ votum subjicitur subditus Prælato quoad generalem dispositionem vitæ suæ, non quoad omnes et singulos actus.

2. Omissis actibus per se malis, aut per Ecclesiam prohibitis, quæ in nullo Christiano sunt materia voti, nedum in religiosis, sex genera actionum in religiosis distinguere possumus, sub actionibus omissionem comprehendendo. Unum est actionum quæ sunt sub præceptum, ut recitare horas canonicas in religioso professo, vel non mentiri, etc. Aliud est actionum propriarum religiosi, quæ per regulas, vel mandatum, vel ordinationem superioris præscribuntur, ut jejunium, et aliæ pœnitentiae regulares uniuscujusque. Tertium est actionum, quæ non prohibentur nec præcipiuntur per ullam legem, vel regulam, etiamsi sint optimæ et sub consilio. Quartum est actionum, quæ, licet simpliciter non sint prohibite per regulam, vel per superiore, nihilominus prohibentur fieri sine licentia vel facultate superioris, ut verbi gratia, castigatio corporis proprio arbitrio facta, etc. Quintum esse potest actionum, quæ licet sint honestæ, simpliciter per regulam prohibentur, ut orare tali, vel tali tempore. Addere sexto

possumus actum perfectionis, qui est supra regulam, ut est transitus ad arctiorem Religionem.

3. *De votis religiosorum.* — *Prima assertio: religiosus potest valide vota personalia emittere in materia necessaria.* — Dico ergo primo: religiosus potest valide vota personalia emittere in materia necessaria præceptorum, quæ vota nullam conditionem involvunt ex parte materiæ, et ideo statim obligant, et semper, quamdiu legitime non tolluntur. Hæc assertio sumitur ex D. Thomâ, d. q. 88, art. 8, quanquam Sylvest., d. q. 3, in fine, dicat, D. Thomam ibi tantum loqui de votis factis de operibus consiliorum, propter quamdam Richardi objectionem, de qua infra dicetur. Sed sine dubio doctrina D. Thomæ generalis est, et clarius sumitur ex eodem, ead. q., art. 12, ad. 2. Imo Richardus fatetur hanc materiam esse sufficientem ad votum, etiam in religioso, si alias voluntas ejus non esset impedita. Et idem sentit Summ. Rosel. et alii, et omnes allegati capite præcedenti pro nostra sententia. Supponendo ergo, ut probatum est, ex parte voluntatis religiosi non esse tale impedimentum, evidens est, etiam ex parte materiæ haec vota esse valida. Quia materia secundum se est capax; cur ergo non erit in religioso? Unde etiam facile probatur secunda pars assertionis, scilicet, illa vota esse absolute, et non includere conditionem ex parte materiæ, quia nec includunt conditionem affirmativam, *Si superior fecerit facultatem*, quia non est necessaria ad servanda præcepta, vel vitanda peccata; nec etiam est necessaria conditio negativa, *Si superior non prohibuerit*, quia non potest prohibere præceptorum observantiam.

4. *Objectio. — Solutio.* — Dices: interdum potest prohibere actum solo jure positivo præceptum. Respondeo: stante obligatione præcepti non potest, quia involvit repugniam, cum Prælatus non possit simpliciter auferre obligationem legis. Quod si dispensare possit et velit, nihilominus non poterit præcipere contra legem, quia non potest obligare subditum ad acceptandam dispensationem. Si autem in tali casu præceptum non obligat, et Prælatus ita interpretetur, et supposita interpretatione, præcipiat actum contrarium, tunc quidem jam non obligabit votum, quia solum erat de actu illo ut necessario ex præcepto, et ita conclusio universaliter procedit.

5. *Objectio. — Aliorum responsio. — Fit*

satis objectioni. — Sed objici potest, quia votum illud includit saltem hanc conditionem, *Si superiori placuerit tale votum*, non ex parte materiæ, sed ex parte vinculi. Potest enim placere actus, et non novum vinculum ejus, seu e converso potest displicere superiori, quod subditus habeat votum jejunandi in Quadragesima, licet non displiceat ut jejunet; ergo donec superior consentiat voto, tale votum non obligabit. Propter hoc aliqui moderni, generaliter de votis religiosorum dicunt non obligare, donec innotescat superiori, et ille vel consentiat, vel saltem non contradicat, quod erit tacite consentire; et ita exponunt D. Thomam, dict. art. 8, ad 3 et 4. *Ratio est, quia religiosus non habet dominium suæ voluntatis, sed est apud Prælatum;* et ideo quamdiu votum non confirmatur a Prælato, non censetur factum ab habente dominium illius voluntatis, et ideo non obligat. Sed hoc repugnat dictis in præcedenti capite, ubi hæc ratio soluta est, quia religiosus non ita caret dominio suæ voluntatis, ut ad usum licitum et validum ejus semper indigeat positivo consensu, seu approbatione sui superioris: satis enim est, quod non sit contrarius. Dico ergo duplum sensum posse habere antecedens: unus est de conditione affirmativa, id est, nisi superior positive consentiat, vel votum approbet, et sic falsum est antecedens, quia nullo jure ostendi potest necessitas, seu inclusio talis conditionis, et hoc probant omnia adducta in præcedenti capite. Quocirca in rigore non est necessarius consensus positivus Prælati, nec expressus, nec tacitus, nec præsumptus; nam quamdiu de facto non tollitur votum a superiori, quia forte illud ignorat, etiamsi credatur illi displicere, et repugnat si illud sciat, ipsum votum ex se est efficax ad obligandum, et ideo actu obligat Alio ergo modo potest illa conditio intelligi negative, scilicet, *si superior non contraderit*, et declareret se nolle ut subditus talem habeat obligationem, et sic conditio attingit materiam de irritatione voti, quæ nonnullam difficultatem habet, an in hac materia locum habeat, propter discursum D. Thomæ in illo art. 8, et objectionem Richardi contra illum. Sed de hoc punto dicemus infra in lib. 6, in proprio loco.

6. *Secunda assertio: vota religiosi de actibus regulæ valida sunt.* — Dico secundo: vota religiosi de actibus regulæ ad firmandam voluntatem et augendam obligationem in eorum observantia, valida sunt, et absoluta ex parte

materiæ. Hæc est D. Thom., in eodem art. 12, ad 2. Et ratio est eadem quæ præcedentis assertio, quia tales actus non solum sunt honesti, sed etiam sunt consilii; imo respectu talis personæ possunt dici ad perfectionem necessarii, quia talis persona profitetur statum illum ut viam suæ perfectionis acquirendæ. Addo etiam ex D. Thom. supra, Prælatum non posse hos actus prohibere, stante obligatione regulæ, quia non est illi data potestas in destructionem, sed in ædificationem; et ideo talia vota non includunt conditionem, Nisi Prælatus restiterit; nam, licet possit dispensare, subditus non cogitur acceptare dispensationem, ut dixi; et ideo, stante voto, tenebitur illud servare. Quod si talis sit casus, in quo superior possit præcipere actum regule contrarium, tunc procedet quod diximus de actibus præceptis, scilicet, in eo eventu cessare obligationem regulæ; et ideo non esse illam materiam, de qua tractamus, quia jam talis actus hic et nunc non est ordinatus per regulam, quandoquidem potest per Prælatum absolute prohiberi. Vel etiam dici posset, in illo voto involvi conditionem, Nisi res ita mutentur, ut regula non obliget ad talem actum, quod non contingit, nisi quando melius est non servare materialiter (ut sic dicam) regulam, quam illam exequi, quæ conditio cum proportione sumpta generalis est, et ideo non facit votum conditionatum.

7. *Tertia assertio: vota de bonis melioris ordinis non prohibitis per regulam valida sunt.* — Dico tertio: vota de bonis melioris ordinis, quæ per regulam nullo modo prohibentur nec præcipiuntur, valida sunt in religioso, et statim obligant, licet includant conditionem negativam, *Si Prælatus non prohibuerit.* Sumitur ex D. Thom., in d. art. 8, in corp., ad 3, et solum oportet ultimam ejus partem ostendere, nam, explicata illa conditione, cætera erunt clara. Ad illam autem partem probandum est efficax discursus, quo ibi utitur D. Thomas. Nam, licet per votum obedientie non subjiciantur actu omnes et singuli actus religiosi voluntati Prælati, quasi positive regulæ illorum, subjiciuntur nihilominus potestati, quia nullum est tempus in quo Prælatus non possit præcipere subdit, et positive disponere quid agere debeat, ubi per alia præcepta vel regulam dispositum non sit; ergo in tali voto subdit, ut licitum sit, necessario involvitur illa conditio, *Si superior non prohibuerit*, vel aliquid repugnans non præceperit. Probatur consequentia, quia votum, ut sit licitum, non

debet esse in præjudicium alterius: esset autem in præjudicium Prælati et potestatis ejus, nisi in tali materia talem conditionem involveret; includit ergo illam. Et ita non procedunt contra hunc discursum instantiae Richardi, quæ solum sunt de materia necessaria, et pertinent ad observationem præceptorum, ut non mentiri, et similia, de quibus in prima assertione dictum est; nunc autem loquimur de actibus supererogationis, in quibus instantiae locum non habent. Ex hac ergo conditione constat, materiam illius voti licitam esse, quia per se bona est, ex melioribus bonis, et non prohibita, et promissa intelligitur sub exceptione prohibitionis; ergo votum religiosi de tali materia illum obligat. Constat deinde conditionem illam, quamdiu non impletur, non suspendere obligationem voti, quia non ad hoc ponitur, sed ad excipendam seu tollendam obligationem pro tempore in quo fuerit impleta conditio; ergo quamdiu non impletur, votum manet absolutum, et actu obligans. Ideoque si ante prohibitionem superioris votum violetur, graviter peccabitur ex genere suo, ut recte Cajetanus, d. articulo octavo, notavit.

8. *Dubium. — Solutio.* — Interrogabis: si secundum perfectionis ordinem, seu regulam talis religionis debeat religiosus votum sum declarare Prælato, et id facere omissit, et ideo fortasse conditio non impletatur, quia, si Prælatus haberet talis voti notitiam, illum prohiberet, numquid hoc sufficiet ut non obliget votum? Videtur enim tunc religiosum illum imperfecte acturum, si absque scientia Prælati votum exequatur, et consequenter votum non obligare, quia non obligat ad imperfecte operandum. Respondeo: si ad faciendum opus promissum non erat necessaria Prælati scientia, ideo in eo casu votum obligabit. Nam, licet fortasse religiosus ex alio capite imperfecte agat, non aperiendo votum suum Prælato, votum non est causa hujus imperfectionis, nec ad illam obligat; et ideo nihil obstat potest, quominus votum implendum sit, cum de se possit recte et sine imperfectione fieri. Neque etiam sufficiet quod fortasse superior resisteret, si votum sciret, quia id incertum est, et obligatio non est ablata, nee materia est prohibita.

9. *Quarta assertio: cum juxta regulam prohibitum est ne opus fiat inscio superiore, votum de tali actu non est invalidum.* — *Responsio aliquorum.* — Dico quarto: quando juxta regulam prohibitum est ne opus fiat sine licen-

tia superioris, votum de tali actu non est invalidum, licet non obliget ad actum nisi impleta conditione affirmativa quam illud votum includit, *Si superior fuerit contentus*, quæ suspendit obligationem, donec impleatur; et ideo tale votum proprio conditionatum est. Ita sumitur ex D. Thoma, articulo octavo, ad 3 et 4, ubi bene id exponit Cajetanus, in 4^o dub. art.; et ibidem Soto, et alii, et Navar., d. numero 67. Et imprimis quod illa conditio sit necessaria, probatur, quia alias votum esset de re vel mala, vel saltem regulæ et perfectioni contraria, ad quam votum non obligat, cum esse debeat de meliori bono. Item si quis voveret hoc facere sine licentia superioris, votum non obligaret, quia esset directe de agendo contra regulam; sed tale est votum illud, nisi conditio subintelligatur; ergo est necessario subintelligenda. At vero, subintelligenta conditione, materia est honestissima, et simpliciter de consilio, seu melior quam opposita; ergo ita est votum intelligendum, et ita obligat. Dicunt aliqui, etiam obtenta facultate, non esse melius facere tale opus, quia melius est conformari regulæ prohibenti illud, et ita votum illud simpliciter non obligare. Sed respondemus hoc non recte accommodari huic assertioni, quia supponitur falsum; tales enim actus non prohibentur per regulam, imo sæpe consuluntur; sed præscribitur definitus modus, scilicet, ut fiant juxta superioris arbitrium, sine quo modo prohibentur. Et ideo, servato illo modo, actus simpliciter est melior, et nullo modo discordans a regula. Unde licentia illa non est dispensatio vel relaxatio regulæ, sed potius est observatio et executio ejus, et ideo necessitas ejus non obstat valori voti.

10. *An obliget votum illud ad petendam facultatem a superiore ad efficiendum opus promissum.* — Sed querendum superest an votum illud obliget absolute, saltem ad petendam facultatem a superiore ad efficiendum opus voto promissum. Nam videri potest, minime ad hoc obligare votum, quia homo hoc non vovit, sed tantum opus sub conditione, *Si Prælatus facultatem dederit*, quod longe diversum est. Item in aliis votis conditionatis, non obligatur quis ad procurandum ut conditio impletatur, sed solum ut sit paratus implere promissum, stante conditione; ut si infirmus voveat religionem, si salutem recuperet, non tenetur ex vi voti speciali modo salutem procurare; ergo similiter in praesenti. Item si quis voveat se daturum eleemosynam, si rex

donum aliquod dederit, non obligatur ex voto ad procurandum donum illud; et si quis voveat religionem, si consenserit, non tenetur procurare consensum, etc.; ergo idem est in praesenti.

11. *Resolutio superioris dubii.* — Nihilominus dicendum est, votum illud obligare, per se loquendo, ad petendam facultatem a Prælato ad faciendum tale opus. Ita docet Cajetanus supra, quem alii sequuntur. Ratio autem est, quia hoc est intrinsece inclusum in objec- to, et ratione talis voti: primo, quia votum illud frusta fieret, et ridiculum esset, nisi ad hoc saltem obligaret; nam cum non obliget ad opus, nisi supposita facultate, et facultas non soleat dari nisi petatur, inutilis esset obli gatio, nisi ad facultatem petendam absolute et sine alia conditione cogeret. Secundo, quia in conditione illa, *Si facultas detur*, subintelligitur necessario, et quasi per correlationem, *Si facultas petita detur*, quia haec est moralis conditio talis facultatis, ut non aliter detur; ergo includitur in tali voto, quod talis facultas petenda sit. Tertio, haec est moralis intentio voventis; nam cum actum promittit, intendit illum facere eo modo, quo moraliter et ordinate potest: modus autem ordinarius et religiosus, quo talis actus fieri solet, est petendo facultatem a superiore; ergo haec est etiam intentio in voto illo inclusa secundum ordinarium et moralem sensum ejus. Sic enim quando religiosus proponit jejunare, quando sine facultate Prælati id facere non potest, virtute proponit facultatem petere a Prælato; ergo similiter in praesenti. Denique qui promittit finem, virtute promittit media moraliter necessaria: in praesenti autem petitio facultatis est medium moraliter necessarium, ut opus promissum fiat, vel fieri possit, ut promissum est; ergo.

12. *Fit satis objectionibus.* — *Ad primam.* — *Ad secundam.* — Ad objecta vero in contrarium respondeatur. Ad primum, negando assumptum; nam in illa conditione recte intellecta includitur votum petendi facultatem. Ad secundum vero de votis conditionatis, dico non posse generalem regulam assignari, quod conditionaliter vovens non teneatur procurare conditionem, sed distinctione opus esse. Nam si conditio non includat actionem præviam ipsius voventis honestam, et capacem obligationis voti, et necessariam ad actum promissum, tunc non obligabit votum ad procurandam conditionem; ut si conditio pendeat tantum ex extrinsecis causis, ut si navis vene-

rit, tunc non tenetur vovens aliquid agere, sed expectare eventum. Et tale est illud exemplum, *Si salutem recuperavero*, juxta communem sensum et intelligentiam, quia tunc solum vovet religio in gratiarum actionem pro beneficio salutis, si concedatur; homo vero non intendit se obligare ad illam procurandam specialiter propter executionem voti, sed id supponit, prout ordinarie fieri solet. Item si conditio pendeat a vovente, non tam men pertineat ad meliora bona, non intelligitur inclusa in voto, sed supposita sub eadem conditione; ut si quis voveat dare eleemosynam ex luero, si ludendo vel negotiando illud comparaverit, non obligatur ad ludendum vel negotiandum, sed totum illud intelligitur sub conditione positum: *Si lusero, vel negotiatus fuero, et lucrum consequar*, etc. Idemque est de illa conditione, si rex aliquid donaverit, nam ordinarie non obligatur homo ad petendum, sed ad summum supponit regem esse id facturum, aut sub conditione involvitur eodem modo. Secus vero est si conditio intrinsece includat actionem præviam ipsius voventis, quam postulabant verba pro missionis; tunc enim votum ad illam obligat; ut in exemplo de illa conditione, *Si pater consenserit*, ibi includitur proponendum esse patri, ut possit consentire vel dissentire, et in significatione et communi sensu talium verborum hoc includitur, ideoque votum ad hoc obligabit. Idemque est in nostro casu, quia petitio facultatis talis est opus supererogationis, et quasi inchoatio operis promissi, quæ absolute est in potestate voventis.

13. Haec vero intelligenda sunt, per se loquendo, ut dixi; nam si expresse intentio voventis fuisse non se obligare ad petendam licentiam, sed solum ad faciendum opus, quoties contigerit licentiam dari, vel quia solet interdum generaliter dari, etiam non petita, vel quia expresse vult vovens petitio nem sibi esse liberam, tunc clarum est non obligari. Item si interveniat ignorantia, ut quia vovens credit non esse sibi necessariam facultatem, et ideo vovit, tunc non videtur se obligasse ad petendam facultatem, quia ignorantia abstulit voluntatem. Idemque est si, tempore quo factum est votum, nulla erat prohibitio non faciendi tale opus sine licentia, sed erat omnino liberum, post votum autem factum necessitas licentiae imposita est; tunc enim non videtur obligare votum ad illud gravamen, nec cum tali rerum mutatione, quod notavit Aragon., d. q. 88, art. 8.

Extra hos vero casus votum obligat, ut dixi; semper vero est intentio voventis attendenda.

14. *An subditus teneatur volum explicare superiori, vel sufficiat facultatem petere ad opus.*

— Ulterius vero interrogandum superest circa hanc partem, an subditus teneatur tunc votum suum explicare superiori, vel sufficiat facultatem ad opus postulare, in hoc enim variant auctores. Quidam censem necessarium esse in facultatis petitione aperire, se esse obligatum voto ad opus faciendum. Ita tenet Soto, libr. 7 de Just., quæst. 3, art. 1; sequitur Angl., q. de Voto, articulo septimo, diffic. 3; inclinant Arag., dicens esse securius, et Valent., dicens esse tutius. Fundamentum est, quia explicando votum superior magis movetur ad concedendam facultatem, et attentius rem considerabit prius quam negare audeat. Confirmatur, nam qui votet, tenetur procurare, et quod in se est facere, ut votum impleat; sed ille non videtur facere sufficientem diligentiam ad implendum votum, nisi petat facultatem ad illud implendum formaliter, et non tantum quasi materialiter ad faciendum actum promissum; ergo tenetur prior modo illam petere, quod facere non potest, nisi notificando votum suum. Confirmatur secundo, quia negatio facultatis ad faciendum illum actu est quædam irritatio voti; sed hæc fieri non debet sine cognitione voti, cum sit actus humanus, et potestatis gubernativæ, et magni momenti; ergo, quamvis superior neget facultatem inscius voti, subditus habens votum non manet in conscientia securus, quia illa negatio et irritatio subreptitia videtur.

15. *Sensus secundæ sententiae.* — Alii existimant satis esse facultatem petere a Prælato ad faciendum actum per votum promissum, ut ad jejunandum, peregrinandum, etc., etiamsi nulla mentio voti fiat. Ita Navar., cap. 12, num. 69; Palæ., 4, d. 38, disp. 3, circa medium. Et idem sentit Cajet., d. q. 88, art. 8, in dub. 2, licet postea lubrice loquatur, et in Sum., verb. *Votum*, c. 3, de Condit. voti ex parte voventis. Sensus autem hujus sententiae est, si vovens speciali intentione non intendat se obligare ad votum declarandum superiori, satisfacere obligationi voti, petendo simpliciter facultatem ad actum promissum; nam si expresse etiam aliud intendat, clarum est obligari, quia illud est apta materia ad voti obligationem, et tunc ex intentione voventis votum ad illam extenditur. At vero, seclusa hac intentione, non est unde oriatur illa obligatio, quia ex vi voti simpliciter facti de jeju-

nio, verbi gratia, non obligor ad dicendum superiori me id vovisse; ergo. Probatur antecedens primo, quia petendo facultatem ad opus faciendum, adhibeo medium necessarium et sufficiens, ut opus mihi liceat, et consequenter ut expleam votum; ergo non est unde major obligatio oriatur. Probatur consequentia, quia illa obligatio petendi facultatem non est ex intentione expressa, sed ex implicita; in illo autem objecto in rigore non involvitur nisi id quod sufficit, et necessarium est ad votum honeste implendum. Et hæc ratio evidenter fiet respondendo ad fundamenta contraria. Secundo, si religiosus advertat, potest vovere tale opus cum intentione petendi facultatem ad opus, et non se obligandi ad aperiendum votum, neque in hoc male faciet, sed tunc obligabitur voto juxta intentionem suam, sicut diximus e contrario obligari ad explicandum votum, si id expresse intendat; nam æqua debet esse utriusque partis conditione; ergo ubi neutram partem directe et expresse intendit, interpretandum est votum cum minimo onere, quod ad ejus honestatem, valorem, et observationem, secundum verborum proprietatem sufficiat, juxta regulam textus in leg. *Si ita stipulatus*, 109, ff. de Verborum obligatione. Tertio, sæpe declaratio voti, vel promissionis potest voventi esse molestissima; non est ergo talis obligatio imponenda sine majori fundamento.

16. *Auctoris judicium in prædictis sententiis.* — Quapropter, licet in ordine ad perfectionem, vel melius esse, prior sententia consulenda videatur, et in hoc sensu dici possit tuiusmodi et securior, in rigore obligationis et præcepti, hæc posterior verior et sequenda videtur, ne laqueos et vincula multiplicemus sine cogente causa. Nam quod tractamus in votis personalibus, habet locum in realibus, ut infra videbimus; esset autem molestum uxori, quæ vovit facere eleemosynam, declarare marito votum suum; satis ergo erit, si facultatem petat ad eleemosynam faciendum, ut si negetur, voto pro tunc non obligetur. Item quod de voto dicimus, habet locum in humana promissione; si ergo religiosus promisit alii facere opus, quod sine facultate superioris facere non potest, satisfaciet promissioni, petendo facultatem ad opus; quod si eam non obtineat, non est cogendus promissionem declarare, ut licentiam extorqueat; nam saepe erit valde onerosum, et non est verisimile voluisse ad hoc obligari.

17. *Fit satis fundamento oppositæ sententiae.*

— Ad fundamentum ergo contrariæ sententiae respondeo primo, concedendo explicationem voti esse efficacius medium ad obtainendam licentiam, et negando consequentiam; quia non tenetur vovens ex vi voti ad faciendum summam diligentiam, quia neque hoc expressit, neque votum o includitur. Et patet, quia religiosus vovendo sub tali conditione, *Si prælatus concesserit*, non se obligat ad adhibendam summam et extraordinariam diligentiam, ut licentiam obtineat, sed solum illam quæ ex vi illius conditionis postulatur, et a religiosis exhiberi solet. Dico vero ulterius, quod siue declaratio voti potest inducere Prælatum, ita etiam potest avertere voluntatem ejus a facultate concedenda, quia forte moleste feret quod subditus voverit ante petitam facultatem, et quasi in odium vel pœnam negabit facultatem; ergo in re dubia non est imponendum illud onus. Essetque maximum, si subditus cogeretur conjecturam facere, an sit utilius ad licentiam obtainendam aperire votum, ut id necessario eligere debeat quod conjecturatur esse aptius, quia hoc esset valde arduum, et scrupulis ac dubiis expositum; et non est credibile religiosum voventem intendisse se ad hoc obligare. Et per hæc etiam sponsum est ad primam confirmationem.

18. In secunda vero petitur aliud dubium, scilicet, an hoc sufficiat ad voti irritationem? Nam Cajetanus negat sufficere, Palatus vero dicit sufficere ad irritationem indirectam, quæ est ex parte materiae, quia non est actus jurisdictionis, sed dominii. Sed hoc dubium habet proprium locum infra, libr. 6, et ideo illud remittimus in eum locum. Nunc vero dicimus, si facultas simpliciter petita negetur a Prælato, satis id esse ut votum non obliget pro eo tempore, pro quo censetur durare illa prohibitus Prælatus, quia sufficit ut materia non sit licita, seu apta ad votum. An vero illa sit appellanda irritatio vel suspensio obligationis voti, et an subditus obligatus maneat ad petendam iterum facultatem, juxta varietatem votorum judicandum est, ut citato loco dicimus. Ubi etiam examinabimus quæstionem aliam hic valde controversam, an postquam Prælatus facultatem concessit ad votum exequendum, possit illam revocare. Et e contrario, an postquam illam negavit, si iterum illam concedat, teneatur subditus votum implere. Hæc enim omnia conexa sunt cum irritatione, et ideo non possunt commode hic præveniri.

19. *Quinta assertio: votum religiosi prohibi-*

tum per regulam nullum est. — Dico quinto: votum religiosi de actu simpliciter prohibito per regulam nullum est, nullamque obligationem inducit. Hæc assertio vel est prætermissa a Cajet., Soto, Navar., et aliis allegatis, vel videtur sentire contrarium, quia de his votis, quæ sunt de rebus contra regulam, videntur generaliter affirmare includere conditionem, *Si superior consenserit*, et sub illa censem obligare, et consequenter etiam obligare ad consensum superioris postulandum. Assertio nem vero oppositam docuerunt multi Theologi docti nostri temporis, et inter eos refertur Victoria, et mihi videtur probabilior, et vera, et consentanea his, quæ D. Thomas docet, dicto art. 12, ad 2. Et declaratur in hunc modum: nam quæ regula simpliciter praecipit religioso, per se spectant ad majorem ejus perfectionem, et similiter consultius est vitare ea quæ simpliciter prohibet; ergo, licet votum de his fiat, non obligat, quia non est de meliori bono. Secundo, tale votum non obligat absolute ad actum promissum, nec sub conditione, *Si superior revocet prohibitionem*; ergo nullo modo. Major probatur, quia absolute ille actus est prohibitus, ut supponitur; ergo absolute non potest cadere sub votum. Dices: prohibitus regulæ non obligat sub peccato; ergo, non obstante prohibitione, actus esse potest studiosus; ergo, non obstante prohibitione, votum poterit absolute obligare. Respondetur: concessa majori, ordinarie loquendo, seu in religionibus, ubi ita declarata est regulæ obligatio; et concessa etiam minori ex vi regulæ, nam practice, et ex circumstantiis, vix talis actus fit sine aliqua culpa, ut infra suo loco dicam. Toto (inquam) antecedenti concessso, negatur consequentia, quia non semper materia honesta est materia voti, si impedit honestiorem, seu materiam consilii; respectu autem religiosi melius est, et ad consilium pertinet regulæ observatio; et ideo actio, vel omissione absolute prohibita per regulam saltem est quid imperfectum respectu talis religiosi, quia impedit majus bonum. Et ideo votum de tali materia non potest absolute obligare.

20. Hinc vero probatur altera pars, quod nec sub conditione obliget, quia licet Prælatus revocet prohibitionem, ad summum se habebit tanquam dispensans in regula; sed votum non obligat ad operandum ex dispensatione; ergo. Major patet, quia prohibitus regulæ est generalis (ut supponitur) et absoluta; nam, licet includat conditionem, Nisi superior dis-